

Studiemigratie

23 februari 2023

Programma

- 1 Welkom
- 2 Cijfers
- 3 Lopende trajecten
- 4 Knoppen en effecten
- 5 Wvttk

Het grotere geheel

Cijfers

Cijfers instroom

Herkomst	Soort HO	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
EER	totaal	16.459	18.972	20.976	22.981	24.194	26.069	30.076
niet-EER	totaal	6.592	7.017	8.401	9.467	10.121	9.688	11.961
NL	totaal	109.057	115.335	121.652	124.352	125.024	141.208	122.838
EER	hbo	5.954	6.102	6.554	6.693	7.576	7.329	8.047
niet-EER	hbo	1.776	1.770	2.294	2.401	2.496	2.420	2.764
NL	hbo	82.319	87.133	91.506	93.407	94.755	105.689	92.908
EER	wo	10.883	13.273	14.931	16.832	17.229	19.434	22.709
niet-EER	wo	5.033	5.457	6.305	7.270	7.869	7.560	9.529
NL	wo	39.980	41.651	45.223	46.945	47.202	53.387	47.915

Tabel Instroom studenten 2015-2021 (Bron DUO)

Cijfers laten zien:

- Groei internationale instroom in hbo gering
- Grootste groei internationale instroom bij universiteiten; vooral EER studenten

Waar gaan internationale studenten heen:

-WO EER-instroom 2021/2022 zit voornamelijk bij de volgende universiteiten: UM, UVA, RUG, EUR, UU, UL

-WO nieuwe inschrijvingen programma:

- 26,1% is internationaal in bachelor
- 31,6% is internationaal in master

Waar komen internationale studenten vandaan?

-Top 5 landen EER: Duitsland, Italië, Roemenië, Spanje, België

-Top 5 landen niet-EER: China, India, VS, Turkije, Indonesië

Cijfers blijfkans

Bron: Stayrate en arbeidsmarktpositie van internationaal afgestudeerden in Nederland, Nuffic, mei 2022

- Na 5 jaar woont 24% van de internationaal afgestudeerden nog in Nederland. Verschil EER/niet-EER:
  - 38% van de afgestudeerden van buiten de EER is na 5 jaar nog in Nederland
  - 19% van de Europese afgestudeerden woont na 5 jaar nog in Nederland
- 5 jaar na afstuderen is 74% van de blijvende afgestudeerden werkzaam. Ongeveer een derde van hen werkt dan in de arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam
- Internationale studenten die in de richtingen Onderwijs en Techniek zijn afgestudeerd, blijven relatief gezien het vaakst in Nederland.
- Redenen om Nederland te verlaten zijn vooral: gebrek aan huisvesting en geringe binding door het niet beheersen van de Nederlandse taal

Lopende trajecten

Lopende trajecten

- › Voorjaarsbrief 'beheersing instroom internationale studenten'
  - loopt vooruit op stelselbrede toekomstverkenning mbo, hoger onderwijs en wetenschap (zomer 2023, beleidsreactie najaar 2023). **Planning: brief eind maart in MR** (in afstemming AZ)
  - Uitgangspunten:
    - Internationalisering blijft van strategisch belang voor Nederland. Daarbij wegen we niet alleen de draagkracht van de instellingen mee, maar ook die van voorzieningen in de omgeving
    - beheerste instroom, meer gerichtheid op de arbeidsmarkttekorten, nationaal en regionaal
    - borgen van goed en toegankelijk onderwijs voor studenten in Nederland
    - behouden van het Nederlands als taal van onderwijs en wetenschap
    - een stelsel van hoger onderwijs dat als geheel in balans is

Handelingsperspectief

Aan welke knoppen kunnen we draaien en wat is daarvan het effect?

Knop 1 waar je aan kunt draaien: capaciteit

Beschrijving

Wettelijke maatregelen gericht op capaciteit zoals:

- Numerus fixus op (alleen) Engelstalige trajecten binnen Nederlandstalige opleidingen
- Een capaciteitsfixus voor niet-EER studenten (maximum) binnen een reguliere fixus
- Noodcapaciteitsfixus voor niet-EER studenten bij een plotselinge toename aanmeldingen waardoor capaciteitstekort dreigt
- Al wettelijk mogelijk maar nog niet ingezet: MOCW kan bij regeling arbeidsmarktfixus vaststellen voor de twee komende studiejaren: als het aanbod van afgestudeerden van een bepaalde opleiding de behoefte op de arbeidsmarkt aanmerkelijk overtreft. Kan via ministeriële regeling en geldt voor de betreffende opleiding aan alle universiteiten of hogescholen waarbij een verdeling kan worden gemaakt over elk van de instellingen

Effect

- Numerus fixus op alleen (Engelstalig traject) laat de capaciteit en daarmee de toegankelijkheid voor Nederlandstalige trajecten zo groot mogelijk.
- Capaciteitsmaatregelen gericht op niet-EER studenten hebben een beperkt effect; 2/3^e van de internationale studenten komt uit de EER.
- Een capaciteitsfixus voor alleen niet-EER studenten mag vanwege het verschil in verantwoordelijkheid voor EER vs niet-EER studenten maar mag alleen binnen een situatie van (dreigend) capaciteitstekort

Doorlooptijd

Vereist wetgeving. Gelet op termijnen wetgevingstraject én het feit dat een numerus fixus voor studenten altijd voor 1 december voor het opvolgende studiejaar bekend gemaakt moet worden, zou de maatregelen kunnen ingaan per januari 2025, maar het effect per studiejaar 2026.

Europese inzet vereist?

Deze maatregelen richten zich niet specifiek op de studenten uit de EER. Bij de maatregelen mag geen onderscheid gemaakt worden tussen NL en overige EER-studenten. Dit betekent dat binnen de (beperkte) capaciteit van Engelstalige opleidingen en trajecten, eventuele selectie van NL en overige EER-studenten op dezelfde gronden moet gebeuren.

Overige relevante informatie of samenhang

Voor een hoger onderwijsstelsel in balans, zijn naast capaciteitsmaatregelen nodig:

- Sturing op onderwijstaal en Nederlandse uitdruggingsvaardigheid
- Concrete bestuurlijke afspraken met de instellingen over terughoudendheid werving en inzet op blijfkans
- Op onderdelen meer centrale regie

Knop 2 waar je aan kunt draaien: taal

Beschrijving

Wettelijke maatregelen gericht op de onderwijstaal en Nederlandse uitdrukkingsvaardigheid

- Brede steun in TK voor vergroten Nederlandse uitdrukkingsvaardigheid, zowel voor Nederlandse studenten (om niveau omhoog te brengen) als voor internationale studenten (vergroot de blijfkans). Bijvoorbeeld door 30 studiepunten altijd in het Nederlands te doen, ook bij Engelstalige opleidingen.
- Onderwijstaal:
  - op korte termijn in overleg met inspectie om handhaving te verbeteren: nadere toelichting opstellen op de huidige wettelijke bepalingen inzake uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands en de taal van de opleiding,
  - accreditiekader NVAO: instellingen moeten keuze onderwijstaal duidelijker verantwoorden
  - Uitwerken toets vooraf bij anderstaligheid voor nieuwe opleidingen

Effect

- Meer Nederlandstalige of meertalige opleidingen heeft waarschijnlijk veel effect op de instroom van internationale studenten (en de blijfkans van degenen die wel komen).
- De onderwijstaal is een van de weinige knoppen die ook voor EER-studenten effect heeft (hoewel niet direct in te zetten als sturingsinstrument)
- In IBO internationalisering onderwijs uit 2019 al aangegeven dat versterken NL uitdrukkingsvaardigheid internationale studenten bijdraagt aan blijfkans voor NL arbeidsmarkt

Doorlooptijd

Streven is nieuwe wetgeving voor de zomer in consultatie te brengen en inwerkingtreding januari 2025.

Europese inzet vereist?

EC: taal mag niet worden ingezet als instrument om instroom internationale studenten te beperken. Lidstaat mag wel zelf bepalen hoeveel hoger onderwijs in eigen taal of anderstalig is, *vanuit belang behoud NL als onderwijs en wetenschapstaal*

Overige relevante informatie of samenhang

Voor een hoger onderwijsstelsel in balans is pakket nodig:
-Sturing op onderwijstaal en Nederlandse uitdrukkingsvaardigheid
-capaciteitsmaatregelen voor instellingen
-Concrete bestuurlijke afspraken met de instellingen over terughoudendheid werving en inzet op blijfkans
-Op onderdelen meer centrale regie

Knop 3: bestuursafspraken

Beschrijving

Aanvullende afspraken op Bestuursakkoord. Huidige bestuursakkoord bevat afspraken met universiteiten op thema internationalisering, over o.a. terughoudendheid op werving en ruimte maken voor meertaligheid. Aanvullende afspraken:

- ook met Vereniging hogescholen
- nadere invulling geven van werving (alleen) voor tekortsectoren en krimpregio's
- ingaan op blijfkans: inzet instellingen bij begeleiding naar arbeidsmarkt
- Stoppen met het voorbereidend jaar voor aankomend internationale studenten zonder vo-diploma op het juiste niveau
- Bestuurstaal in instellingen Nederlands of meertalig
- Verantwoordelijkheid instellingen goede voorlichting studentenhuisvesting, overleg met gemeenten en alleen gericht werven bij voldoende huisvesting

Effect

Afhankelijk van overeenstemming koepels. Afspraken huidige Bestuursakkoord worden jaarlijks gemonitord op instellingsniveau, UNL doet verslag.

Doorlooptijd

Quick win, deel afspraken zou eventueel kunnen worden ingezet als overbrugging totdat nieuwe wettelijke maatregelen van kracht zijn

Europese inzet vereist?

Niet vereist. Binnen Europa wordt deze 'nieuwe koers' wel met grote belangstelling gevolgd.

Overige relevante informatie of samenhang

Voor een hoger onderwijsstelsel in balans is pakket nodig:
-Sturing op onderwijstaal en Nederlandse uitdruggingsvaardigheid
-capaciteitsmaatregelen voor instellingen
-Concrete bestuurlijke afspraken met de instellingen over terughoudendheid werving en inzet op blijfkans
-Op onderdelen meer centrale regie

Knop 4 waar je aan kunt draaien: centrale regie

Beschrijving

Op onderdelen meer centrale regie voeren:

We willen de voordelen van internationalisering behouden, dat vraagt om strategische sturing. Waarbij de wens tot regionaal maatwerk centraal staat, maar ook de toegankelijkheid en de kwaliteit van ons stelsel als geheel. Naast instrumenten op instellingsniveau (numerus fixus-maatregelen) is op onderdelen centrale regie nodig. Individuele keuzes van instellingen tellen niet op tot een systeem in balans.

Sturingsvragen die hier op tafel liggen zijn: betaalbaarheid systeem beheersbaar houden; voorkomen dat de (regionale) uitzondering de regel wordt; baten en lasten en verdeelvraagstuk (baten bij instellingen, lasten deels bij maatschappij); streefcijfers gekoppeld aan talentstrategie.

Bij de wetswijziging zal vast gezorgd worden voor de wettelijke verankering van een orgaan dat voor centrale regie zorgt. Vooruitlopend daarop introduceren we regie via aanvullende bestuurlijke afspraken zodat het veld in eerste instantie aan zet is om tot meer regie te komen.

Effect

Gaat uit van 'geconditioneerde zelfregulering': veld krijgt in overleg OCW gelegenheid om regie te pakken bij o.a. plaatsingsvraagstukken en streefcijfers. Zo nodig wordt met het regieorgaan doorzettingsmacht georganiseerd.

Doorlooptijd

Doorlooptijd gekoppeld aan zowel bestuurlijke afspraken als wetstraject. Centrale regie kan snel worden opgepakt in de vorm van aanvullende bestuurlijke afspraken. De vormgeving van een eventueel centraal regieorgaan kan via bijv. ministeriële regeling plaatsvinden.

Europese inzet vereist?

Nee, valt binnen eigen bevoegdheid LS. Nederland is land met grootste disbalans inkomende en uitgaande mobiliteit van EU. Algemene inzet EC is vergroten internationale samenwerking waaronder mobiliteit. NL eerder bij EC punt disbalans aangekaart. Nederland wordt gewezen op grote aanbod Engelstalig onderwijs als oorzaak.

Overige relevante informatie of samenhang

Voor een hoger onderwijsstelsel in balans is pakket nodig:
-Sturing op onderwijstaal en Nederlandse uitdrukkingsvaardigheid
-capaciteitsmaatregelen voor instellingen
-Concrete bestuurlijke afspraken met de instellingen over terughoudendheid werving en inzet op blijfkans
-Op onderdelen meer centrale regie

Knop 5 waar je aan kunt draaien: collegegeld

Beschrijving

Wettelijk collegegeld voor asielzoekers-studenten en jongeren zonder verblijfspapieren (aangehouden motie GroenLinks)

- Toegezegd is dit vraagstuk mee te nemen in het BWO migratie
- Motie vraagt voor deze doelgroep een regeling te treffen waardoor standaard het wettelijk collegegeld wordt gevraagd (i.p.v. het hogere instellingscollegegeld).
- N.B. Statushouders hebben dezelfde rechten als Nederlandse studenten en betalen wettelijk collegegeld. Voor asielzoekers mogen de instellingen zelf de tarieven verlagen (maar worden niet gecompenseerd). Jongeren zonder verblijfspapieren mogen niet worden ingeschreven bij een instelling voor hoger onderwijs (collegegeld is dus niet aan de orde).

Effect en nadere toelichting

- Mogelijk aanzuigende werking, effect niet onderzocht
- Conform de huidige wetgeving (WHW) mogen de instellingen het instellingscollegegeld-tarief verlagen voor sommige (groepen) niet-EER studenten. Zij ontvangen daarvoor van OCW geen compensatie.
- Hogescholen en universiteiten hebben het tarief verlaagd voor ontheemden uit Oekraïne en doen dit in de praktijk ook voor andere reguliere asielzoekers.

Doorlooptijd

Structureel bekostigen of anderszins compenseren voor asielzoekers/studenten behoeft wetswijziging. Hier zou dan ook dekking voor gevonden moeten worden.

Europese inzet vereist?

Nee, valt binnen eigen bevoegdheid LS.

Overige relevante informatie of samenhang

Voor een hoger onderwijsstelsel in balans is pakket nodig:
- Sturing op onderwijstaal en Nederlandse uitdrukkingsvaardigheid
- capaciteitsmaatregelen voor instellingen
- Concrete bestuurlijke afspraken met de instellingen over terughoudendheid werving en inzet op blijfkans
- Op onderdelen meer centrale regie

Afspraken vervolgproces

Wvttk

